

На основу Амандмана LXXXII тачка б) ст. 5. и 6. на Устав Републике Српске, члана 115. Устава Републике Српске и члана 60. став 2. Закона о Уставном суду Републике Српске ("Службени гласник Републике Српске" бр. 104/11 и 92/12), Вијеће за заштиту виталног интереса Уставног суда Републике Српске, на сједници одржаној 22. децембра 2016. године, д о н и ј е л о је

ОДЛУКУ

Утврђује се да Законом о Дану Републике Српске, који је Народна скупштина Републике Српске изгласала на сједници одржаној 25. октобра 2016. године, није повријеђен витални национални интерес бошњачког народа.

Образложење

Предсједавајућа Вијећа народа Републике Српске доставила је 29. новембра 2016. године Уставном суду Републике Српске – Вијећу за заштиту виталног интереса (у даљем тексту: Вијеће) акт број 03.1/I-510/16 од 29. новембра 2016. године којим се, на основу захтјева Клуба делегата бошњачког народа, тражи утврђивање повреде виталног националног интереса бошњачког народа у Закону о Дану Републике Српске, који је Народна скупштина Републике Српске изгласала на сједници одржаној 25. октобра 2016. године. Уз наведени акт достављен је предметни закон, затим Одлука о покретању поступка заштите виталног националног интереса бошњачког народа број 03.2-5-129/16 од 2. новембра 2016. године и Образложење о повреди виталног националног интереса бошњачког народа број 03.2-5-129/16-1 од 3. новембра 2016. године. Накнадно је Вијећу достављено Допунско образложење захтјева за заштиту виталног националног интереса бошњачког народа број 03.2-5-129/16-2 од 30. новембра 2016. године. У акту предсједавајуће Вијећа народа се наводи да је Народна скупштина Републике Српске на Двдесетој посебној сједници, одржаној 25. октобра 2016. године, изгласала Закон о Дану Републике Српске број 02/1-021-1239/16, те је, сагласно Амандману LXXXII на Устав Републике Српске, овај закон достављен на разматрање Вијећу народа Републике Српске. Клуб делегата бошњачког народа је поменути акт одлучио да покрене процедуру заштите виталног националног интереса бошњачког народа, јер, како се наводи у акту Предсједавајуће, сматра да је овим законом повријеђен витални национални интерес овог народа. С обзиром на то да Вијеће народа није постигло сагласност свих клубова поводом предметног закона, као ни Заједничка комисија Народне скупштине и Вијећа народа, питање је прослијеђено Уставном суду – Вијећу за заштиту виталног интереса да одлучи да ли је оспореним Законом о Дану Републике Српске повријеђен витални национални интерес бошњачког народа.

Одлучујући о прихватљивости захтјева, Вијеће је, на сједници одржаној 6. децембра 2016. године, донијело Рјешење број УВ-14/16 којим је утврђено да је прихватљив захтјев Клуба делегата бошњачког народа у Вијећу народа Републике Српске за утврђивање повреде виталног националног интереса бошњачког народа у Закону о Дану Републике Српске, који је Народна скупштина Републике Српске изгласала на сједници одржаној 25. октобра 2016. године.

Сагласно члану 50. ст. 2. и 3. Пословника о раду Уставног суда Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“ бр. 114/12 и 29/13), Вијеће је 6. децембра 2016.

године Клубу делегата српског народа и Клубу делегата хрватског народа у Вијећу народа Републике Српске, као и Народној скупштини Републике Српске доставило на одговор поменуто рјешење о прихватљивости захтјева Клуба делегата бошњачког народа.

У одговору на Рјешење о прихватљивости захтјева Клуба делегата бошњачког народа Народна скупштина Републике Српске прије свега наводи да се, посматрајући са формалноправног аспекта, може констатовати да Клуб делегата бошњачког народа није формулисао приједлог својих амандмана на предметни закон, због чега Заједничка комисија Народне скупштине Републике Српске и Вијећа народа Републике Српске није имала предмет расправе, односно усаглашавања. У вези с тим износи се став да се захтјев Клуба делегата бошњачког народа *de facto* односи на апстрактну контролу уставности, што не може бити предмет одлучивања од стране Вијећа. Тиме се, како се истиче, понавља пракса злоупотребе уставног института заштите виталног националног интереса од стране подносиоца захтјева. Када је ријеч о материјалноправном аспекту захтјева, Народна скупштина сматра да исти није утемељен на Уставу Републике Српске. Наиме, како се у одговору наводи, из Образложења које је достављено уз Одлуку о покретању поступка заштите виталног националног интереса не може се извести закључак на који начин је оспореним законом дошло до повреде виталног националног интереса бошњачког народа. Наводи овог образложења су паушални и површни, односно није конкретно наведено на који начин је у конкретном случају повријеђен витални национални интерес бошњачког народа. Поред тога, евидентна је и неконзистентност захтјева, уз непотпуно и погрешно тумачење релевантних уставних одредаба, као и неосновано позивање на праксу Уставног суда Босне и Херцеговине. Народна скупштина такође сматра да је Вијеће народа Републике Српске изашло из уставног оквира утврђеног чланом 70. Устава, допуњеног амандманима LXXVII и LXXXII који утврђују надлежност Вијећа народа Републике Српске у сфери заштите виталног националног интереса, те не подразумијева могућност да ова институција, путем института заштите виталног националног интереса, оспорава уставност аката које је усвојила Народна скупштина. Коначно, у одговору се истиче да се предметни закон односи и примјењује једнако на све адресате, да је Дан Републике секуларан празник, тако да се њиме не доводи у дискриминирајући положај ниједан конститутивни народ у смислу повреде виталног националног интереса.

Клуб делегата српског народа и Клуб делегата хрватског народа у Вијећу народа Републике Српске нису доставили одговор на рјешење о прихватљивости захтјева Клуба делегата бошњачког народа.

Законом о Дану Републике Српске број 02/1-021-1239/16, који је Народна скупштина Републике Српске изгласала 25. октобра 2016. године, прописано је да се овим законом утврђује Дан Републике Српске, одређује надлежни орган који уређује начин како грађани, републички органи и организације, органи јединица локалне самоуправе, привредна друштва, установе и друге организације и лица која професионално обављају услужно-предузетничке дјелатности, обиљежавају и празнују Дан Републике (члан 1), да се на основу потврђене воље грађана Републике Српске 9. јануар утврђује као Дан Републике, те да се Дан Републике обиљежава и празнује као секуларни празник (члан 2), да Влада Републике Српске својом одлуком уређује начин обиљежавања и празновања Дана

Републике (члан 3), те да овај закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у "Службеном гласнику Републике Српске" (члан 4).

У поступку одлучивања о меритуму предметног захтјева Вијеће је имало у виду да је чланом 5. став 1. алинеја 2. Устава утврђено да се уставно уређење Републике темељи на обезбјеђивању националних равноправности и заштити виталних интереса конститутивних народа. Поред тога, Вијеће је узело у обзир да је заштита виталних националних интереса конститутивних народа Амандманом LXXVII, којим је допуњен члан 70. Устава, утврђена као принцип заштите одређеног круга колективних права као што су: остваривање права конститутивних народа да буду адекватно заступљени у законодавним, извршним и правосудним органима власти, идентитет једног конститутивног народа, уставни амандмани, организација органа јавне власти, једнака права конститутивних народа у процесу доношења одлука, образовање, вјероисповијест, језик, његовање културе, традиције и културно наслеђе, територијална организација, систем јавног информисања као и друга питања која би се третирали као питања од виталног националног интереса уколико тако сматра 2/3 једног од клубова делегата конститутивних народа у Вијећу народа. Према тачки 12. Амандмана XXXII на Устав Републике Српске, којим је замијењен члан 68. Устава, Република уређује и обезбјеђује, између осталог, културу и заштиту културних добара.

Истовремено, Вијеће је констатовало да је у Образложењу Одлуке о покретању поступка заштите виталног националног интереса бошњачког народа, као и у Допунском образложењу, наведено да Клуб делегата бошњачког народа сматра да садржај Закона о Дану Републике Српске представља повреду виталног националног интереса бошњачког народа у смислу члана 70. Устава Републике Српске, који је допуњен Амандманом LXXXII, став 5. ал. 5), 6) и 9), те да су њиме повријеђена људска права и основне слободе прописане Уставом. Наиме, како се истиче у овом образложењу, предметним законом је прописано да се Дан Републике обиљежава и празнује 9. јануара, што је неприхватљиво за бошњачки народ, јер се на овај начин крше права Бошњака, као конститутивног народа, да буду једнакоправни и једнако третирани у смислу промовисања културе, традиције, вјере, културног наслеђа, односно да овако прописан Дан Републике не одражава идентитет бошњачког народа, већ само српског, који се због тога налази у повлашћеном положају. Клуб делегата бошњачког народа сматра да 9. јануар нема симболику колективног заједничког сјећања и не представља све грађане Републике Српске, којима и сам Устав признаје једнака права, а требало би да буде повезан са његовањем и чувањем традиције сваког народа и имати кохезиону снагу, односно окупљати све грађане око заједничких вриједности. Међутим, како наводи подносилац захтјева, у спорном 9. јануару Бошњаци не препознају дио свог идентитета, јер се овај датум односи на српску историју, традицију и национални идентитет, те се тако ове вриједности намећу припадницима бошњачког народа и другим грађанима на подручју Републике Српске. У образложењу се даље указује на Одлуку Уставног суда Босне и Херцеговине број У-3/13 од 26. новембра 2015. године, којом је утврђено да члан 3. б) Закона о празницима Републике Српске ("Службени гласник Републике Српске" број 43/07) није у складу са чланом I/2 Устава Босне и Херцеговине, чланом II/4 Устава Босне и Херцеговине у вези са чланом 1.1 и чланом 2.а) и ц)

Међународне конвенције о укидању свих облика расне дискриминације и чланом 1. Протокола број 12. уз Европску конвенцију за заштиту људских права и основних слобода, због чега, како се истиче, 9. јануар није прихватљив као Дан Републике Српске. Надаље, наводи се да Народна скупштина Републике Српске није поступила по овој одлуци Уставног суда БиХ, већ је донијела оспорени Закон о Дану Републике којим је утврдила 9. јануар као Дан Републике, чиме су повријеђени витални национални интереси конститутивног бошњачког народа. Наиме, како се истиче, на овај датум 1992. године, једнострано, само од старне српског народа, усвојена је Декларација о проглашењу Републике српског народа Босне и Херцеговине, која није подржана од стране осталих народа, због чега су, по мишљењу Клуба делегата бошњачког народа, њихови припадници дискриминисани. Коначно, имајући у виду изнесене ставове, Клуб делегата бошњачког народа сматра да у конкретном случају није могуће путем амандмана постићи одговарајуће измјене текста оспореног закона, јер је исти у цјелини неприхватљив за бошњачки народ.

Полазећи од наведених одредаба Устава, норми оспореног Закона о Дану Републике Српске, те узимајући у обзир наводе Клуба делегата бошњачког народа, као и одговора Народне скупштине Републике Српске на Рјешење о прихватљивости предметног захтјева, Вијеће је утврдило да Законом о Дану Републике Српске није повријеђен витални национални интерес бошњачког народа.

Приликом ове оцјене Вијеће је, прије свега, имало у виду садржај оспореног закона, из којег, по мишљењу овог вијећа, не произлази да исти дискриминише или доводи у подређен положај било који конститутивни народ у Републици Српској у праву на уживање гаранција из круга виталних националних интереса дефинисаним одредбама Амандмана LXXXII, којим је допуњен члан 70. Устава, став 5. ал. 5), 6) и 9), а на које се позива подносилац захтјева. Овај закон, по оцјени Вијећа, не садржи вјерске, нити националне елементе који би могли довести до евентуалне доминације конститутивног српског народа у промовисању културе, традиције или вјере, како то сматра Клуб делегата бошњачког народа. Напротив, чланом 2. став 2. предметног закона је изричито предвиђено да се Дан Републике обиљежава и празнује као секуларни празник, што значи да нема религијских, ни националних димензија, већ подједнако третира све грађане. Због тога Вијеће сматра да нема упориште став подносиоца захтјева да се овај празник односи само на српски народ. У Образложењу о повреди виталног националног интереса у Закону о Дану Републике Српске износе се, по оцјени Вијећа, у знатној мјери политички ставови, а недостаје правна аргументација у свјетлу уставних гаранција о заштити виталног националног интереса. Вијеће сматра да у конкретном случају Клуб делегата бошњачког народа погрешно и неадекватно тумачи оспорени закон, те тако неосновано изводи закључак о повреди виталног националног интереса овог народа. Исто тако, по мишљењу овог вијећа, индивидуална перцепција или лични однос појединих припадника конститутивних народа у погледу одређених сегмената празника Дана Републике Српске не може бити од утицаја на витални национални интерес народа у цјелини. Вијеће истовремено указује на то да питање начина обиљежавања овог празника у пракси прије доношења оспореног закона, а што је посебно оспорено од стране подносиоца захтјева, не може бити предмет разматрања од стране овог вијећа.

Вијеће је поред тога констатовало да су у законодавству Републике Српске јасно одвојени

вјерски и републички празници. Тако су Законом о празницима Републике Српске ("Службени гласник Републике Српске" број 43/07) као републички празници предвиђени Нова година, Дан Републике, Међународни празник рада, Дан побједе над фашизмом и Дан успостављања Општег оквирног споразума за мир у Босни и Херцеговини, те су, поред тога, прописани и вјерски празници које обиљежавају грађани-вјерници православне, исламске и католичке вјероисповијести. Дан Републике Српске, који је сада регулисан посебним законом, секуларног је карактера, дакле представља републички празник свих грађана, без обзира на националну или религијску припадност.

На крају, захтјев за заштиту виталног националног интереса Вијеће може оцјењивати само у односу на одредбе Устава Републике Српске којима су дефинисани витални национални интереси конститутивних народа, као и поступак пред овим вијећем за његову заштиту.

На основу изложеног Вијеће је одлучило као у диспозитиву ове одлуке.

Ову одлуку Вијеће за заштиту виталног интереса је донијело у саставу: предсједавајући Миленко Араповић, предсједник Уставног суда мр Џерард Селман и судије: Војин Бојанић, Амор Букић, Златко Куленовић, проф. др Душко Медић и Ирена Мојовић.

Број: УВ-14/16
22. децембра 2016. године

ПРЕДСЈЕДАВАЈУЋИ
Вијећа за заштиту виталног
интереса
Уставног суда Републике
Српске
Миленко Араповић, с.р.